

Zadeva C-238/19

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

20. marec 2019

Predložitveno sodišče:

Verwaltungsgericht Hannover (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

7. marec 2019

Tožeča stranka:

EZ

Tožena stranka:

Bundesrepublik Deutschland, ki jo zastopa Bundesamt für Migration und Flüchtlinge

Predmet postopka v glavni stvari

Stranki sta pred predložitvenim sodiščem v sporu glede tega, ali lahko tožeča stranka, ki ji je bila že priznana subsidiarna zaščita, od tožene stranke poleg tega zahteva priznanje statusa begunca.

Predmet in pravna podlaga predloga

Predložitveno sodišče na podlagi člena 267 PDEU prosi Sodišče za razlago Direktive 2011/95 v zadevi, v kateri je sirski državljan, za katerega velja obvezno služenje vojaškega roka, zaradi vpoklica, ki mu je grozil, zapustil izvorno državo in je zdaj vložil prošnjo za priznanje statusa begunca v Zvezni republiki Nemčiji.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95/EU razlagati tako, da se za „zavrnitev služenja vojaškega roka v spopadu“ ne zahteva, da je zadevna oseba

zavrnila služenje vojaškega roka v formaliziranem postopku zavrnitve, če pravo izvorne države ne določa pravice do zavrnitve služenja vojaškega roka?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali člen 9(2)(e) Direktive 2011/95/EU z „zavrnitv[ijo] služenja vojaškega roka v spopadu“ ščiti tudi osebe, ki se po izteku odloga služenja vojaškega roka ne javijo pri vojaški upravi izvorne države in se z begom izognejo prisilnemu naboru?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen:

Ali je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95/EU razlagati tako, da „bi“ pri vojaškem obvezniku, ki ne ve, na katerem vojaškem območju bo posredoval v prihodnosti, služenje vojaškega roka neposredno ali posredno „vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 12(2)“, zgolj zato, ker oborožene sile v njegovi izvorni državi večkrat in sistematično izvajajo taka kazniva dejanja ali dejanja s posredovanjem vojaških obveznikov?

4. Ali je treba člen 9(3) Direktive 2011/95/EU razlagati tako, da mora tudi v primeru preganjanja na podlagi člena 9(2)(e) Direktive 2011/95/EU v skladu s členom 2(d) Direktive 2011/95/EU obstajati povezava med razlogi iz člena 10 Direktive 2011/95/EU in dejanji preganjanja iz člena 9(1) in (2) Direktive 2011/95/EU ali odsotnostjo zaščite pred takimi dejanji?

5. Če je odgovor na četrto vprašanje pritrdilen: ali povezava v smislu člena 9(3) v povezavi s členom 2(d) Direktive 2011/95/EU med preganjanjem s kazenskim pregonom ali kaznovanjem zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka in razlogom za preganjanje obstaja že, če se kazenski pregon ali kaznovanje nanašata na zavrnitev?

Navedene določbe mednarodnega prava

Konvencija o statusu beguncev z dne 28. julija 1951 (Ženevska konvencija)

Ženevska konvencija o zaščiti civilnih oseb v času vojne z dne 12. avgusta 1949

Dodatni protokol k Ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I)

Dodatni protokol k Ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev oboroženih spopadov, ki nimajo mednarodnega značaja (Protokol II)

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega

statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9), zlasti člen 2(d), člen 9(1), (2)(e) in (3), člen 10, člen 12(2)

Navedene nacionalne določbe

Asylgesetz (AsylG) (zakon o azilu), zlasti člen 3(1), (2) in (4), člen 3a(1), točka 1, (2), točka 5, in (3), člen 3b(1) in (2)

Völkerstrafgesetzbuch (zakonik o mednarodnih kaznivih dejanjih) z dne 26. junija 2002

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka je sirski državljani. Domovino je zapustila 6. novembra 2014 po morju in preko več držav 5. septembra 2015 po kopnem vstopila na ozemlje Zvezne republike Nemčije. Pri toženi stranki je 28. januarja 2016 vložila uradno prošnjo za azil.
- 2 Tožeča stranka je med zaslišanjem pri toženi stranki v glavnem navedla, da še ni zaključila služenja vojaškega roka v sirski vojski in je iz strahu pred tem, da se bo morala udeležiti državljanske vojne, prosila za odlog služenja vojaškega roka. Odlog naj bi ji bil odobren do februarja 2015, da bi lahko zaključila univerzitetni študij. Študij naj bi končala aprila 2014 in novembra 2014 zaradi vpoklica, ki ji je grozil, zapustila izvorno državo.
- 3 Tožena stranka je tožeči stranki z odločbo z dne 11. aprila 2017 priznala subsidiarno zaščito. Prošnjo za azil je v preostalem zavrnila. Tožeča stranka je zoper to odločbo 1. maja 2017 vložila tožbo pri predložitvenem sodišču.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 4 Tožeča stranka se v bistvu sklicuje na to, da ji, ne glede na individualne razloge, že zato, ker je pobegnila iz Sirije in vložila prošnjo za azil v Zvezni republiki Nemčiji, v Siriji grozi preganjanje.
- 5 Tožena stranka meni, da tožeča stranka v Siriji ni doživela preganjanja, ki bi bilo lahko vzrok za njen odhod iz Sirije. Preganjanja naj se ji tudi ne bi bilo treba bati, če bi se vrnila, saj naj bi zgolj pobegnila pred državljansko vojno. Vsekakor naj ne bi obstajala povezava med dejanjem preganjanja in razlogom za preganjanje.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

Stanje nacionalnega prava

- 6 Tožeča stranka zahteva priznanje statusa begunca na podlagi člena 3(1) in (4) v povezavi s členom 3a(1), točka 1, in (2), točka 5, zakona o azilu (AsylG). V skladu s temi določbami je treba tujcu priznati status begunca, če se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven izvorne države. V skladu s členom 3a(2), točka 5, AsylG se lahko pregon ali kazen zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v spopadu, kjer bi služenje vojaškega roka vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 3(2) AsylG, šteje za preganjanje. K tem v skladu s členom 3(2), prvi stavek, točka 1, AsylG spadajo kazniva dejanja proti miru, vojni zločini ali zločini proti človeštvu. V skladu s členom 3a(3) AsylG mora obstajati povezava med razlogi za preganjanje, navedenimi v členu 3(1), točka 1, AsylG v povezavi s členom 3b AsylG in dejanji preganjanja, kot so določena v členu 3a(1) AsylG.
- 7 Sodna praksa nemških upravnih sodišč glede političnega preganjanja (sirskih) vojaških obveznikov s kazenskim pregonom ali kaznovanjem zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka ni enotna.

Razmere v Siriji

- 8 V Siriji od leta 2011 poteka notranji oboroženi spopad. Za predložitveno sodišče ni sporno, da v sirski državljanski vojni vse stranke spopada še vedno izvajajo večkratne resne in sistematične kršitve mednarodnega humanitarnega prava.
- 9 V Siriji velja dvoletna splošna vojaška obveznost za sirske državljane moškega spola, starejše od 18 let. Sirsko pravo ne določa pravice do ugovora vesti.
- 10 Sirska vojaška uprava še naprej intenzivno izvaja nabore. Pri tem se v okviru postopka nabora od vojaških obveznikov na splošno pričakuje, da se ob nastopu obveznosti služenja vojaškega roka, na primer zaradi izteka odloga zaradi študija, sami javijo pri uradih za nabor. Vojaški obvezniki, ki se ne javijo pri vojaški upravi, se praviloma po šestih mesecih uvrstijo na seznam vojaških obveznikov, ki so se izognili služenju vojaškega roka, ki se posreduje kontrolnim točkam in drugim državnim organom. Vojaškim obveznikom, ki so se izognili služenju vojaškega roka, ki jih ujamejo na ta način, v času vojne na podlagi sirskega prava grozijo kazni zapora do pet let. Izrečene kazni so samovoljne in segajo od zakonsko določenih kazni zapora preko nevarnih posredovanj na fronti brez vojaškega usposabljanja pa do usmrtnitve.
- 11 Predložitveno sodišče meni, da tožeči stranki, ki se je malce pred iztekom odloga služenja vojaškega roka izognila sirskega organom, s tem, da je zapustila Sirijo in zaprosila za zaščito v Zvezni republiki Nemčiji, zaradi tega ravnanja grozi

kazenski pregon ali kazen v njeni izvorni državi Siriji, kjer velja splošna vojaška obveznost, ki je tožeča stranka ne želi izpolniti in ki bi bila verjetno povezana s storitvijo vojnih zločinov.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje

- 12 Predložitveno sodišče najprej sprašuje, ali izognitev služenju vojaškega roka z begom lahko pomeni zavrnitev služenja vojaškega roka ali je treba zahtevati, da se pristojnim organom poda izrecna izjava o zavrnitvi služenja vojaškega roka. S prvim in drugim vprašanjem za predhodno odločanje se sprašuje, ali je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95 razumeti tako, da se za „zavrnitev“ služenja vojaškega roka zahteva več kot zgolj pobeg iz izvorne države, tudi če pravo izvorne države ne določa možnosti zavrnitve služenja vojaškega roka. Če bi se zavzelo stališče, da bi moral vojaški obveznik državnim organom v vsakem primeru podati izjavo o zavrnitvi služenja vojaškega roka, bi se zoper njega morda uporabili prisilni ukrepi, brez možnosti, da bi bil njegov ugovor vesti upoštevan. Zato se predložitveno sodišče nagiba k stališču, da je treba tudi beg vojaškega obveznika iz izvorne države, če je v časovni in stvarni povezavi z datumom vpoklica ali začetkom obveznega služenja vojaškega roka, šteti za zavrnitev služenja vojaškega roka in na obe vprašanji za predhodno odločanje odgovoriti pritrdilno.

Tretje vprašanje za predhodno odločanje

- 13 Izključitveni razlog iz člena 12(2)(a) Direktive 2011/95/EU se nanaša na „vojn[e] zločin[e]“. Pojem se opira na člen 1(F) Ženevske konvencije o beguncih z dne 28. julija 1951. Za vojni zločin gre zlasti, če so dejanja vojske uperjena proti osebam in organom, ki so posebej zaščiteni z Ženevsko konvencijo o zaščiti civilnih oseb v času vojne z dne 12. avgusta 1949 ter Dodatnima protokoloma I in II. Ta konvencija in Dodatna protokola so bili v nemško pravo preneseni z zakonikom o mednarodnih kaznivih dejanjih z dne 26. junija 2002. V njem je med drugim določeno, katera dejanja spadajo med vojne zločine in katera med vojnim zločinom enakovredne „zločine proti človeštvu“.
- 14 Predložitveno sodišče se sklicuje na navedbe Sodišča v sodbi z dne 26. februarja 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117), zlasti v točkah od 35 do 46, in sklepne predloge generalne pravobranilke E. Sharpston, predstavljene v tej zadevi (EU:C:2014:2360), zlasti na točko 37. Na podlagi te sodne prakse sklepa, da ni treba, da ubežnik osebno stori vojne zločine ali zločine proti človeštvu, ampak da je odločilen splošni kontekst, v katerem se služi vojaški rok. Vendar mora ubežnik dokazati, da „bi“ njegovo služenje vojaškega roka „vključevalo“ dejanja ali kazniva dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge. Ta element torej vsebuje napoved, pri kateri je treba upoštevati, kako verjetno je, da bo pri služenju vojaškega roka v prihodnosti storjeno tako dejanje. Zaščito je mogoče v skladu s

sodno prakso Sodišča razširiti samo na osebe, ki neposredno ne sodelujejo pri vojnih zločinih, katerih opravljanje nalog bi lahko pomenilo dovolj neposredno in razumsko mogoče sodelovanje pri takih dejanjih.

- 15 Predložitveno sodišče meni, da je sodelovanje vojaških obveznikov pri prihodnjih vojnih zločinih v Siriji dovolj verjetno. Med drugim se sklicuje na številna poročila organov Združenih narodov, ki so ga prepričala, da sirske vladne sile že leta v zelo veliki meri sodelujejo pri sistematičnih vojnih zločinih in pri tem uporabljajo vojaške obveznike.
- 16 Predložitveno sodišče sprašuje, ali se zgolj zaradi te okoliščine zdi verjetno, da bi služenje vojaškega roka vojaškega obveznika vključevalo vsaj posredno sodelovanje pri vojnem zločinu. Nacionalna sodišča razumejo sodbo Shepherd tako, da bi morali vojaški obvezniki, katerih služenje vojaškega roka je bilo odloženo, navesti tudi indice za to, kateri vojaški enoti bi pripadali v izvorni državi. Predložitveno sodišče meni, da ta zahteva ni primerna. Prvič, to ni edini odločilni vidik, saj Sodišče v sodbi Shepherd poudarja sklop enakovrednih indicev, kot so individualni položaj, osebne okoliščine prosilca in ustrezna dejstva, ki se nanašajo na izvorno državo, ki morajo dokazovati, da je glede na položaj te službe storitev zatrjevanih vojnih zločinov verjetna. Drugič, predložitveno sodišče meni, da dejanske predpostavke, iz katerih je Sodišče izhajalo v zadevi Shepherd, za Sirijo ne veljajo. Sodišče je nanje oprlo utemeljitev, da Združene države Amerike načeloma kaznujejo vojne zločine in da je bilo vojaško posredovanje v Iraku izvedeno na podlagi pooblastila Varnostnega sveta ter s soglasjem in pod nadzorom mednarodne skupnosti. Sirija pa ne kaznuje vojnih zločinov, ampak jih spodbuja. Ukrepanje sirske vojske ne poteka na podlagi pooblastila, s soglasjem ali pod nadzorom mednarodne skupnosti, ampak ga ta obsoja. Tretjič, od ubeznika se zahtevajo podatki, ki jih praviloma – kot v postopku v glavni stvari – ne more dati, in sicer katero vojaško funkcijo bi opravljal in v kateri enoti, če se ne bi izognil služenju vojaškega roka.
- 17 Predložitvenemu sodišču se v zvezi s tem postavlja (nadaljnje) vprašanje, ali „bi“ služenje vojaškega roka prosilca „vključevalo“ dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, tudi, če se izkaže, da so njegov individualni položaj in njegove osebne okoliščine za preizkus tega vprašanja sicer nezadovoljive, vendar je že samo na podlagi okoliščin v izvorni državi razumsko verjeten položaj služenja vojaškega roka, pri katerem obstaja tveganje za storitev vojnih zločinov. Predložitveno sodišče ob upoštevanju konkretnih okoliščin sirske državljanske vojne izhaja iz tega, da zgolj teoretična možnost, da bi lahko vojaški obveznik zaključil služenje vojaškega roka, ne da bi moral pri tem storiti kaznivo dejanje, ne zadostuje, da bi bilo mogoče njegove navedbe, da bi služenje vojaškega roka samo po sebi vključevalo storitev vojnih zločinov ali zločinov proti človeštvu, šteti za neverjetne.

Četrto vprašanje za predhodno odločanje

- 18 V skladu s členom 9(3) Direktive 2011/95 mora obstajati povezava med dejanjem preganjanja v smislu člena 9(2) Direktive 2011/95 ali odsotnostjo zaščite pred temi dejanji in razlogi za preganjanje iz člena 2(d) Direktive 2011/95 v povezavi s členom 10 Direktive 2011/95/EU. Predložitveno sodišče sprašuje, ali se ta pogoj za zaščito beguncev nanaša tudi na preganjanje v smislu člena 9(2)(e) Direktive 2011/95.
- 19 Nemška sodišča na to vprašanje ne odgovarjajo enotno. Predložitveno sodišče je v dvomu glede tega, ali je treba člen 9(3) Direktive 2011/95 uporabljati v primeru člena 9(2)(e) Direktive 2011/95, ker ta določba kot edina od dejanskih stanov iz odstavka 2 že določa vzročno verigo, in sicer pregon ali kazen „zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka“, medtem ko vsi drugi dejanski stanovi določajo enočlensko dejansko stanje. Poleg tega bi morala oseba, ki zavrne služenje vojaškega roka, dokazati, da jo je v smislu člena 2(d) Direktive 2011/95 v izvorni državi strah preganjanja „zaradi“ rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini. Kdor zavrne služenje vojaškega roka, se bo praviloma – kot prosilec v tem postopku – skliceval na to, da bi s tem izrazil svoje stališče v smislu člena 10(1)(e) Direktive 2011/95. Zaradi tega se postavlja vprašanje, ali si je v položajih, kot je obravnavani, sploh mogoče predstavljati, da povezava ne obstaja, ker je treba tudi prepričanje, da se v spopadu ne sme služiti vojaškega roka, če bi to lahko privedlo do storitve vojnih zločinov, šteti za politično prepričanje.

Peto vprašanje za predhodno odločanje

- 20 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem za predhodno odločanje sprašuje, ali je pregon ali kazen zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v smislu člena 9(2)(e) Direktive 2011/95 primer preganjanja zaradi političnega prepričanja v smislu člena 10(1)(e) Direktive 2011/95.